

Srdeční selhání se zachovalou ejekční frakcí
Česká asociace srdečního selhání
XXVII. Výroční sjezd České kardiologické společnosti
12. - 15.5.2019, Brno

Echokardiografie u HFpEF

Radek Pudil

1.interní kardiologická klinika

LF UK a FN Hradec Králové

Definice HFpEF dle doporučení ESC

Srdeční selhání se sníženou ejekční frakcí (HFrEF)

- symptomy a příznaky + LVEF < 40%

Srdeční selhání s „mid-range“ EF (HFmrEF)

- symptomy a příznaky + LVEF 40-49%
- + ↑ hladina natriuretických peptidů a/nebo alespoň jedno z dalších kritérií: strukturální onemocnění srdce (LVH/LAE) nebo diastolická dysfunkce levé komory

Srdeční selhání se zchovalou ejekční frakcí (HFpEF)

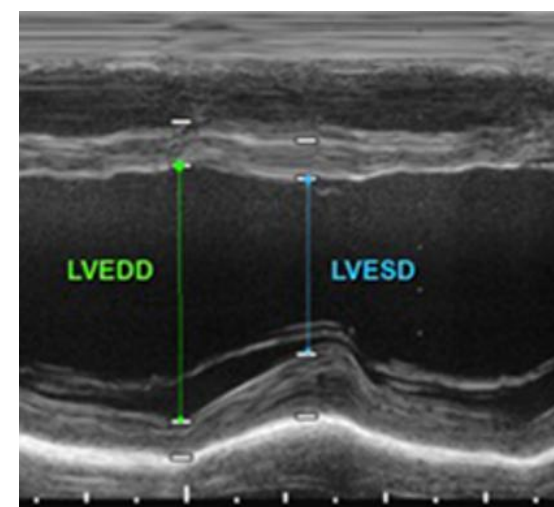
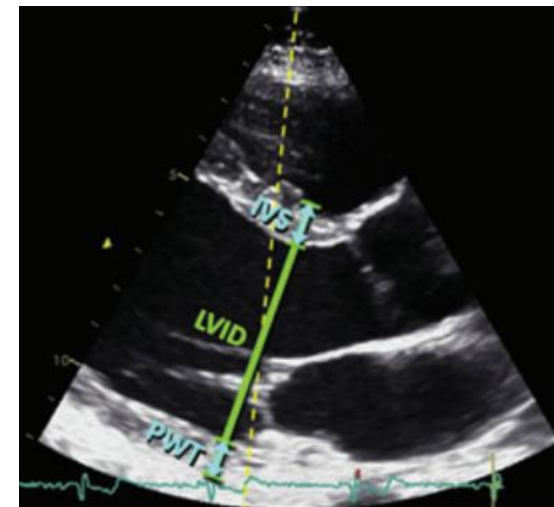
- symptomy a příznaky + LVEF ≥ 50%
- + ↑ hladina natriuretických peptidů a/nebo alespoň jedno z dalších kritérií: strukturální onemocnění srdce (LVH/LAE) nebo diastolická dysfunkce levé komory

Strukturální změny

Hypertrofie stěny levé komory

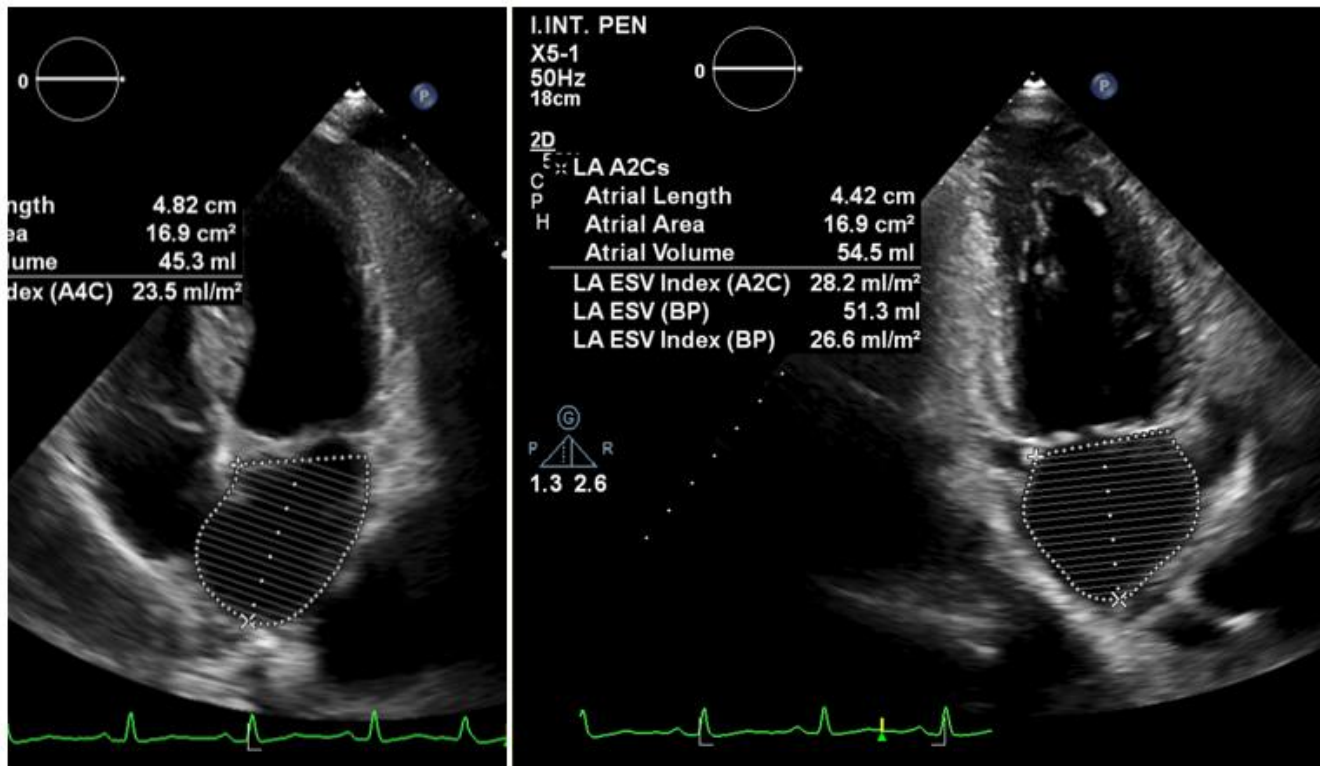
- parasternální dlouhá osa (2D měření)
- parasternální krátká osa (M-mód)
- Tl. septa (i zadní stěny): muži do 10mm, ženy do 9mm
- LV mass: $0.8 \cdot 1.04 \cdot [(IVS + LVID + PWT) \cdot 3 - LVID^3] + 0.6$
- LVMi: norma: muži $\leq 102 \text{ g/m}^2$, ženy $\leq 88 \text{ g/m}^2$

Strukturální změny

Zvětšení levé síně

- apikální projekce
 - A4C a A2C, měření v systole LK, kontrola ekg
 - norma: $\leq 34 \text{ ml/m}^2$

Diastolická dysfunkce levé komory

ASE/EACVI GUIDELINES AND STANDARDS

Recommendations for the Evaluation of Left Ventricular Diastolic Function by Echocardiography: An Update from the American Society of Echocardiography and the European Association of Cardiovascular Imaging

Sherif F. Nagueh, Chair, MD, FASE,¹ Otto A. Smiseth, Co-Chair, MD, PhD,² Christopher P. Appleton, MD,¹ Benjamin F. Byrd, III, MD, FASE,¹ Hisham Dokainish, MD, FASE,¹ Thor Edvardsen, MD, PhD,² Frank A. Flachskampf, MD, PhD, FESC,² Thierry C. Gillebert, MD, PhD, FESC,² Allan L. Klein, MD, FASE,¹ Patrizio Lancellotti, MD, PhD, FESC,² Paolo Marino, MD, FESC,² Jae K. Oh, MD,¹ Bogdan Alexandru Popescu, MD, PhD, FESC, FASE,² and Alan D. Waggoner, MHS, RDCS¹, *Houston, Texas; Oslo, Norway; Phoenix, Arizona; Nashville, Tennessee; Hamilton, Ontario, Canada; Uppsala, Sweden; Ghent and Liège, Belgium; Cleveland, Ohio; Novara, Italy; Rochester, Minnesota; Bucharest, Romania; and St. Louis, Missouri*

(J Am Soc Echocardiogr 2016;29:277-314.)

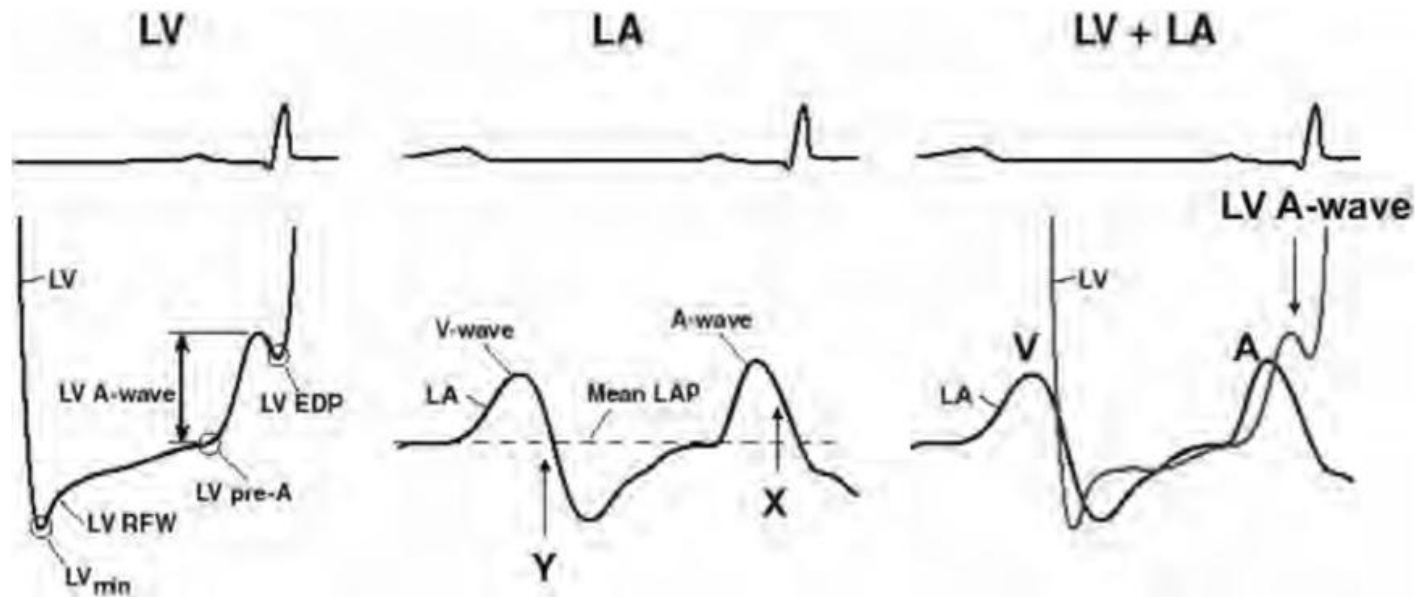
Keywords: Diastole, Echocardiography, Doppler, Heart failure

Diastolická dysfunkce levé komory

Faktory určující diastolickou funkci LK:

- relaxace LK - (časná diastolická sukce, aktivní vlastnost)
- compliance - ↑ tuhosti LK (pasívní vlastnost)
- + vzestup plního tlaku LK

Diastolická dysfunkce levé komory

Echokardiografické parametry pro hodnocení DD:

- PWD – transmitrální tok v průběhu diastoly (A4C)
 - E, A, E/A (DT-E, A dur)
- PW-TDI – septální a laterální části mitrálního anulu (A4C)
 - e' , E/e'
- maximální rychlost jetu trikuspidální regurgitace (A4C)
- index objemu LS (LAVi)

Doplňkové parametry:

- Valsalvův manévr
- analýza toku v plicních žilách

Diastolická dysfunkce levé komory

Rychlost vlny E:

- reflektuje LA-LV gradient
- ovlivněna poruchou relaxace a hodnotou LAP
- limitace: věk, HCM, LVEF ≤ 50%

Rychlost vlny A:

- reflektuje LA-LV gradient
- ovlivněna compliancí a intenzitou systoly síně
- limitace: sin. tachykardie, AVB I. st., PM, ovlivněna rychlostí kontrakce, nelze užít u flutteru síní

Poměr E/A:

- obraz plnění levé komory (porucha relaxace, pseudonormalizace, restriktivní typ)
- limitace: U-křivka, ovlivněna věkem, flutter síní, vysoká

Diastolická dysfunkce levé komory

Rychlost vlny e' :

- reflektuje relaxaci LK, méně ovlivněna LAP
- limitace: věk, kalcifikace mitralis, poruchy funkce LK, ICHS

Poměr E/e' :

- rychlost koriguje hodnocení E vlny, ovlivněna relaxací LK, predikuje LAP
- limitace: ICHS, kalcifikace Mi annulu, mi vady + náhrady

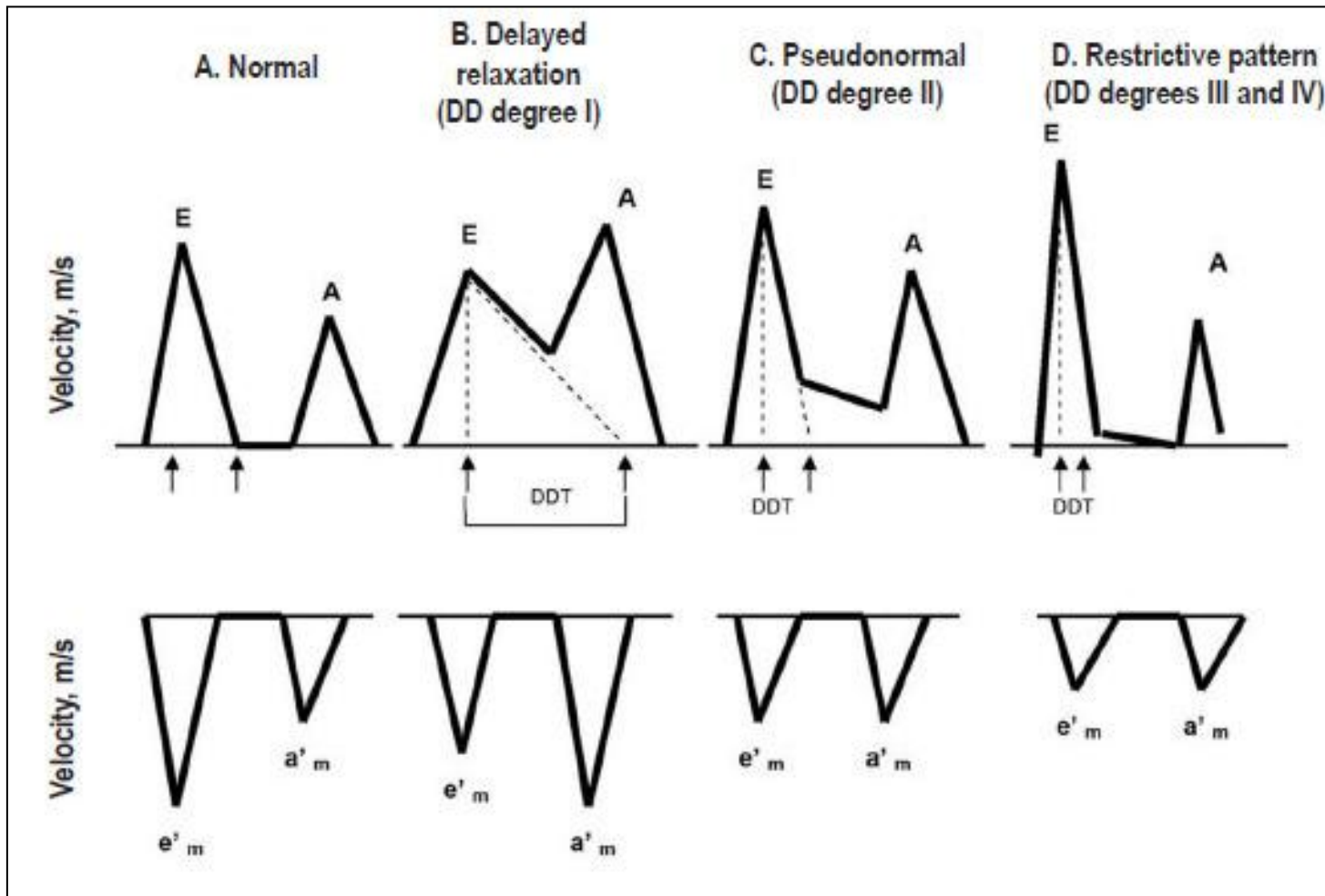
Vrcholová rychlost jetu TR:

- významný vztah k LAP (při absenci choroby plic)
- limitace: nepřímé stanovení LAP, obtížné při významné TR a nízkém tlaku v RA

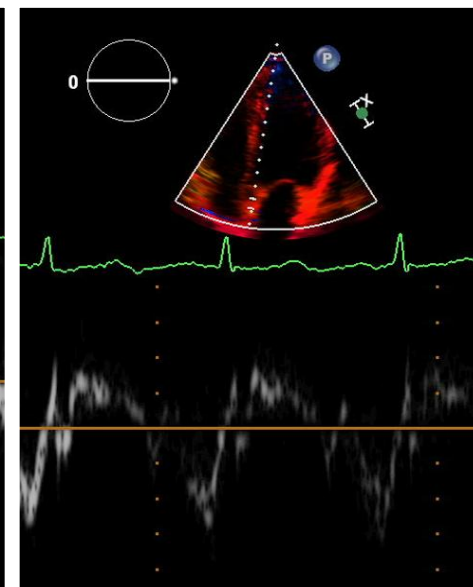
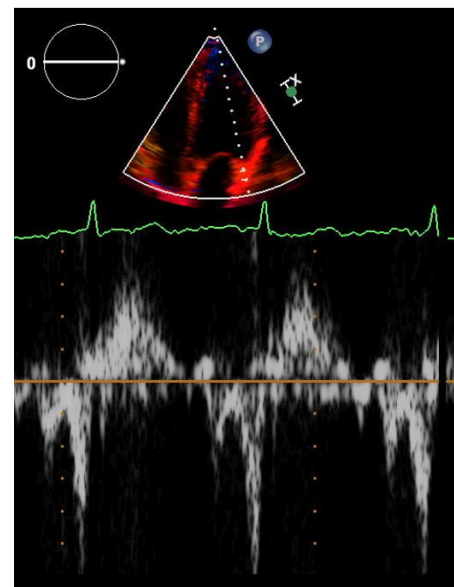
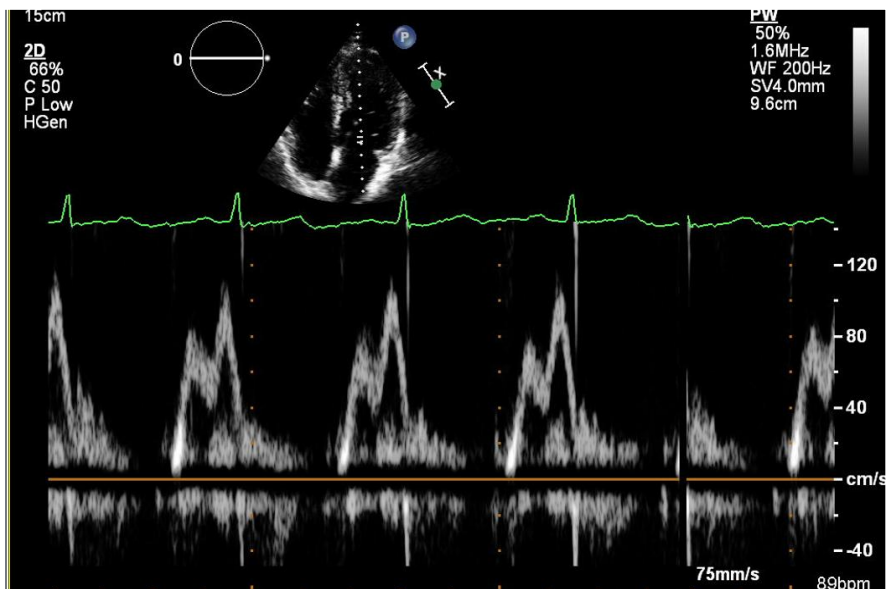
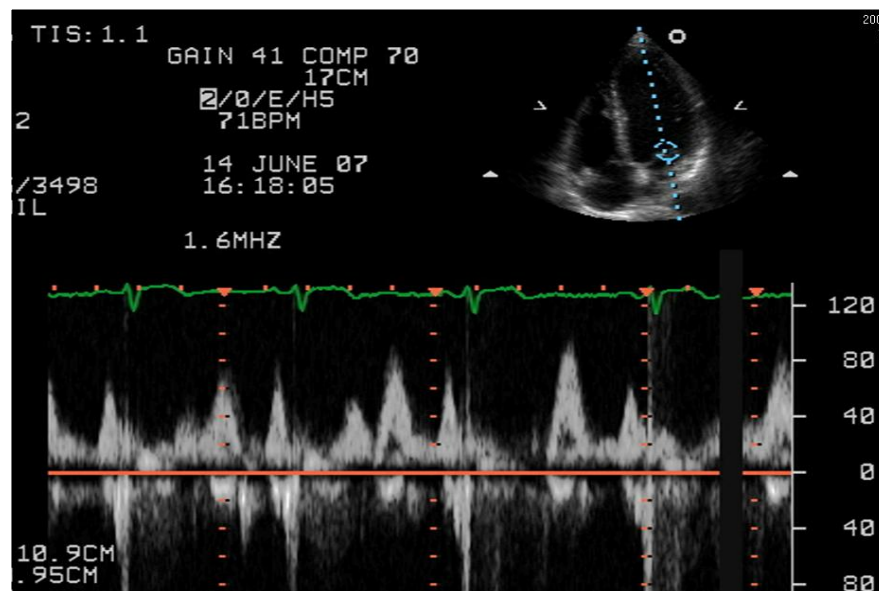

Diastolická dysfunkce levé komory

Transmitrální průtok:

Transmitrální průtok a PW-TDI Mi anulu

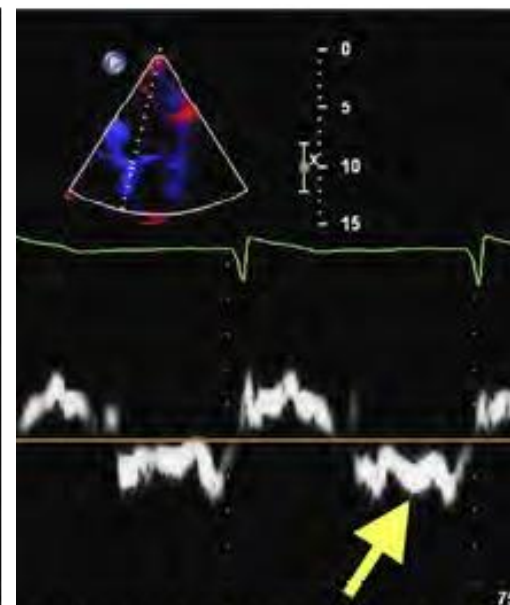
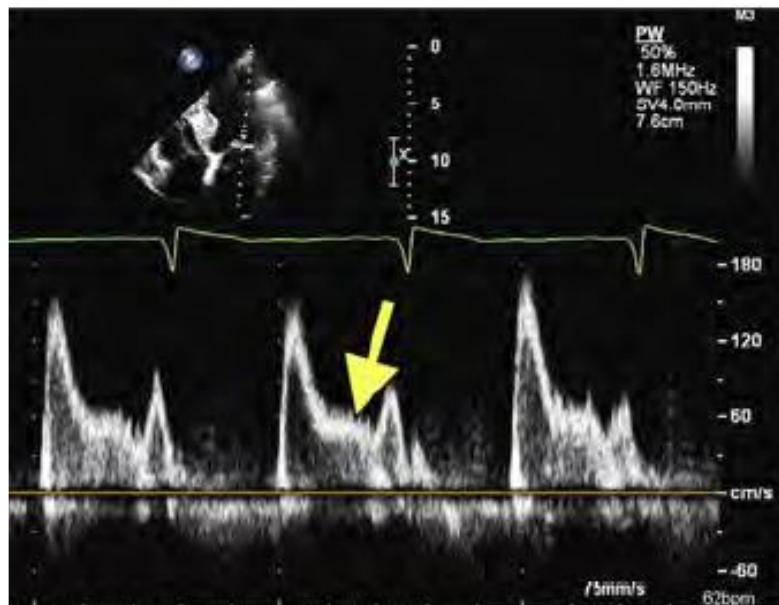
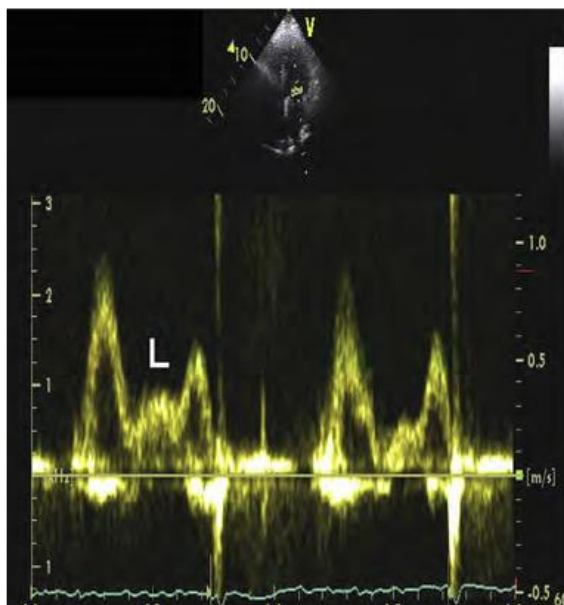
Závislost na věku a pohlaví

Parameter	Normal diastolic function						Diastolic dysfunction		
	20–40 years		40–60 years		≥60 years		Impaired relaxation	Pseudo-normal filling	Restrictive filling
	Male	Female	Male	Female	Male	Female			
MV-inflow									
MV-E (m/s)	0.79 ± 0.14	0.84 ± 0.17	0.72 ± 0.16	0.77 ± 0.17	0.67 ± 0.15	0.72 ± 0.17			
MV-A (m/s)	0.50 ± 0.13	0.51 ± 0.12	0.61 ± 0.15	0.63 ± 0.14	0.73 ± 0.16	0.76 ± 0.16			
DecT (m/s)	179.8 ± 46.4	176.7 ± 40.1	186.6 ± 52.8	188.2 ± 39.8	217.5 ± 69.7	201.5 ± 55.7	>220	140–220	<140
E/A ratio (m/s)	1.69 ± 0.52	1.72 ± 0.52	1.22 ± 0.31	1.26 ± 0.43	0.96 ± 0.27	0.99 ± 0.31	<1.0	1.0–2.0	>2.0
Ivrt (m/s)							>110	60-100	<60
Tissue Doppler									
e' septal (cm/s)	11.9 ± 2.7	12.3 ± 2.3	9.8 ± 2.6	9.7 ± 2.5	7.3 ± 2.2	7.9 ± 2.3	<8	<8	<8
e' lateral (cm/s)	16.2 ± 3.6	16.6 ± 3.2	12.6 ± 3.0	12.4 ± 3.0	9.5 ± 2.1	9.7 ± 3.2	<10	<10	<10
e' mean sept-lat (cm/s)	14.0 ± 2.9	14.5 ± 2.4	11.2 ± 2.4	11.1 ± 2.5	8.5 ± 1.9	8.8 ± 2.6			
E/e' septal	6.9 ± 1.7	6.9 ± 1.6	7.8 ± 2.4	8.2 ± 2.2	9.8 ± 3.0	9.7 ± 2.6			
E/e' lateral	5.0 ± 1.3	5.2 ± 1.3	6.1 ± 2.2	6.5 ± 2.3	7.6 ± 2.1	7.9 ± 2.2			
E/e' mean sep-lat	5.8 ± 1.4	5.9 ± 1.3	6.7 ± 2.1	7.2 ± 2.0	8.4 ± 2.2	8.6 ± 2.2		≥13	≥13

HFpEF – další nálezy

L - vlna

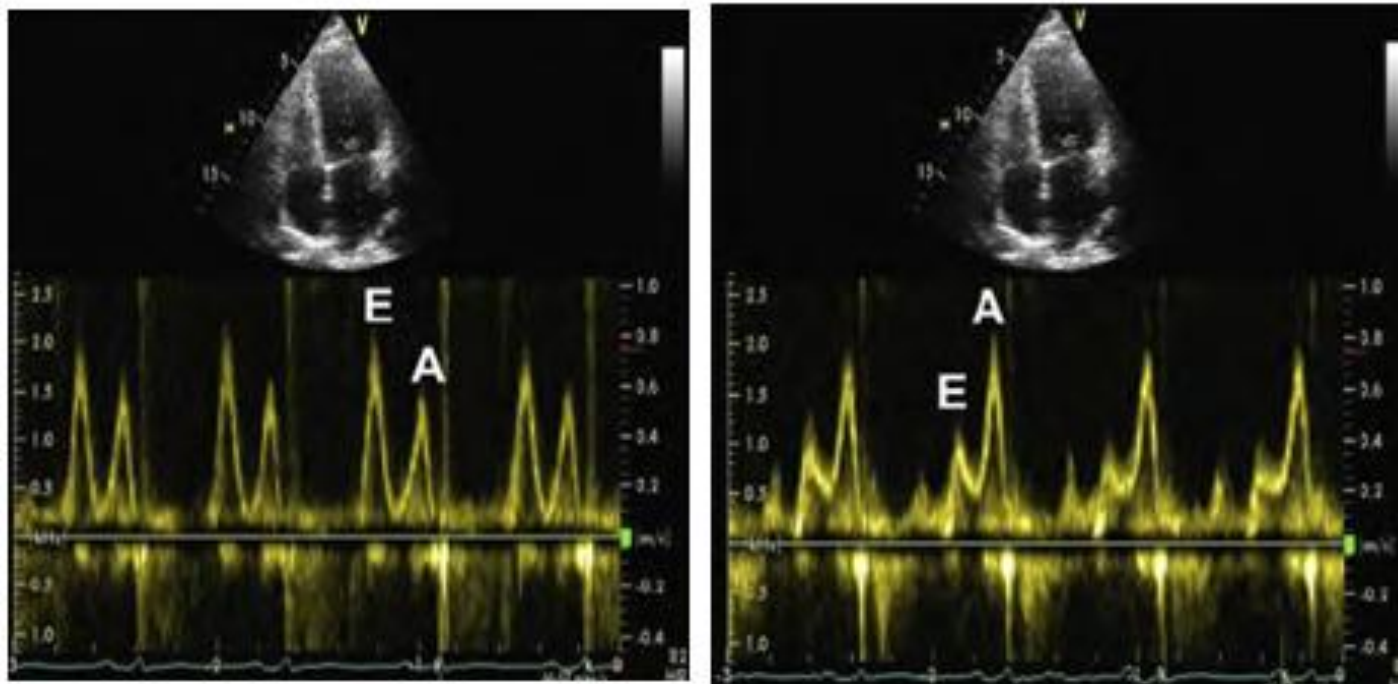
- mezi E a V vlnou
- známka neadekvátně vysokého tlaku v levé síni

HFpEF – další nálezy

Valsalvův manévr

- dokáže odkrýt latentní diastolickou poruchu relaxace
- pokles E/A $\geq 50\%$ nebo \uparrow A vlny je signifikantní pro \uparrow LAP

Algoritmus hodnocení diastolické funkce

Pacient s normální ejekční frakcí

- mediální $e' < 7\text{cm/s}$ nebo laterální $< 10\text{cm/s}$
- průměr $E/e' > 14$
- max. rychlost jetu TR $> 2,8\text{ m/s}$
- objem LS $> 34\text{ ml/m}^2\text{ BSA}$

splněno $< 50\%$

normální diastolická funkce

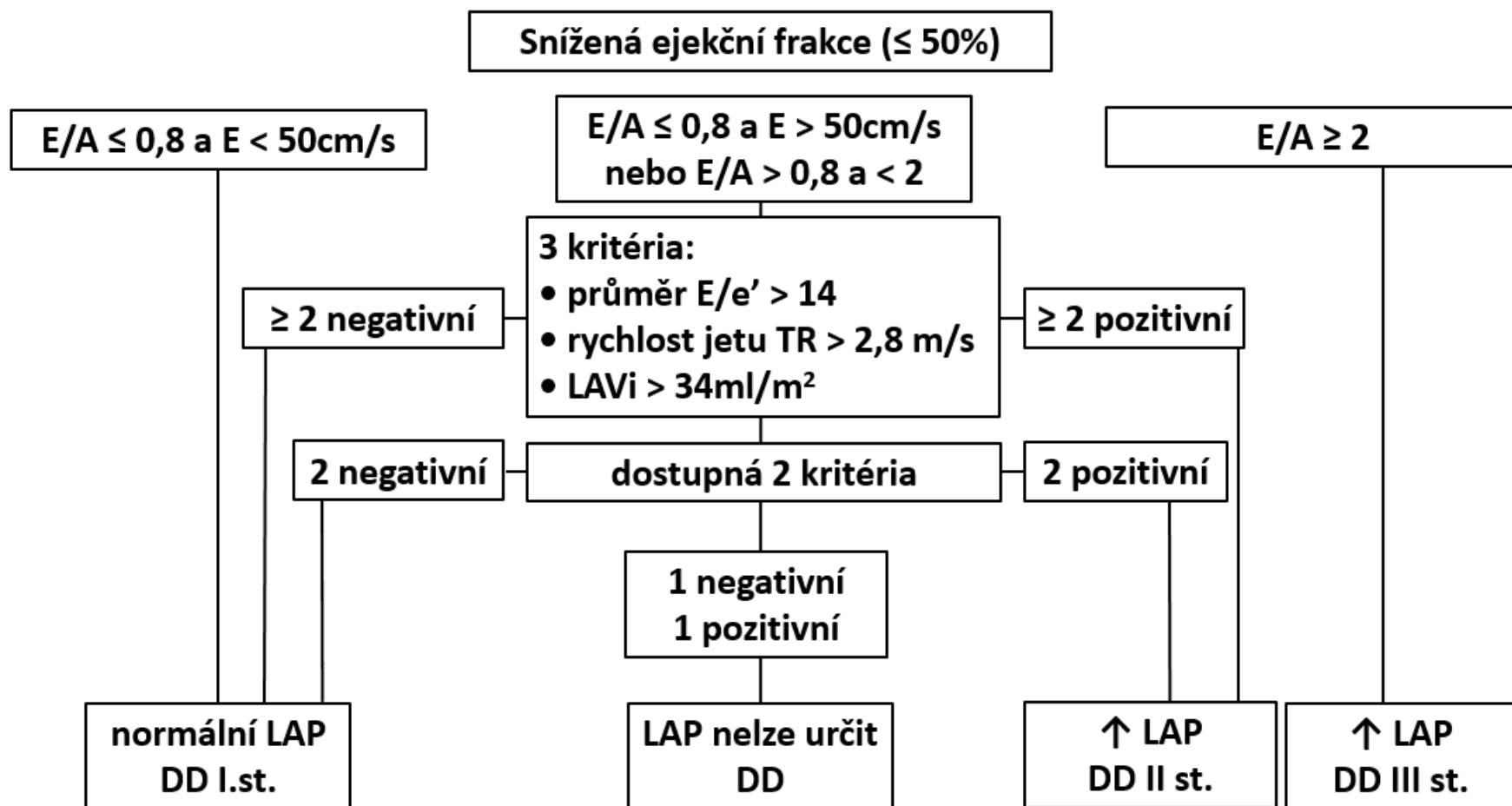
splněno 50%

nelze určit

splněno $> 50\%$

diastolická dysfunkce

Algoritmus hodnocení diastolické funkce

Echokardiografické charakteristiky HFpEF podle doporučení ASE/EACVI

	Normal	Grade I	Grade II	Grade III
LV relaxation	Normal	Impaired	Impaired	Impaired
LAP	Normal	Low or normal	Elevated	Elevated
Mitral E/A ratio	≥ 0.8	≤ 0.8	>0.8 to <2	>2
Average E/e' ratio	<10	<10	10–14	>14
Peak TR velocity (m/sec)	<2.8	<2.8	>2.8	>2.8
LA volume index	Normal	Normal or increased	Increased	Increased

Specifické situace

Hypertrofická KMP (bez ohledu na dynamickou obstrukci):

Hodnocené parametry:

- $E/e' > 14$, $LAVi > 34 \text{ ml/m}^2$, $Ar-A \text{ dur} \geq 30 \text{ msec}$, $TR \text{ vel} > 2,8 \text{ m/s}$

Pokud \geq pozitivních:

- \uparrow LAP + diastolická dysfunkce stupně II

Pokud $< 50\%$ pozitivních:

- diastolická dysfunkce stupně I + normální LAP

Stupeň III:

- restriktivní typ plnění LK + \downarrow rychlost e'

Fibrilace síní:

Parametry svědčící pro vyšší LAP:

- $E/e' > 11$
- při \downarrow LVEF: DT (E) < 160 ms
- DT vlny D < 220 ms
- IVRT < 65 ms

Sinusová tachykardie:

- IVRT < 70 ms
- $E/e' > 14$
- Ar-A ≥ 30 ms
- abnormality toku v plic. Žilách
- změny tvaru plnicí křivky LK

Specifické situace

Srdeční vady:

Mitrální stenóza:

- $IVRT < 60$ ms
- $T E-e' < 4,2$
- $A > 1,5$ m/s

Mitrální insuficience:

- $Ar-A \geq 30$ ms
- $IVRT < 60$ ms
- $IVRT/TE-e' < 5,6$
- $E/e' > 14$

Aortální stenóza

- $LAVi > 34$ ml/m²
- $E/e' > 14$
- TR vel $> 2,8$ m/s

Realizovatelnost v každodenní praxi?

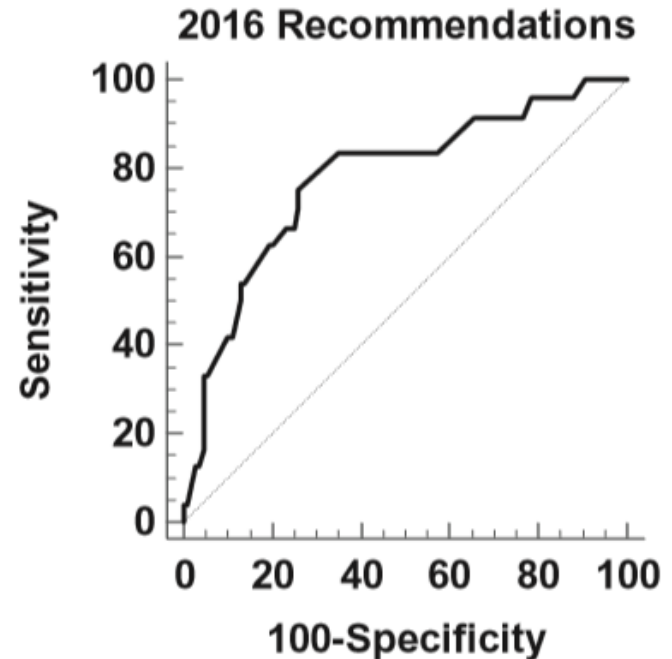
Jak jsou tyto parametry spolehlivé?

Vyplatí se jim věnovat čas v každodenní praxi?

Validizace algoritmů

- testování obou algoritmů ve skupině 159 nemocných (s normální i sníženou LVEF)
- porovnání UZ parametrů a invazivně měřeného LVEDP

Parameters	Sens.	Spec.	PPV	NPV
e' septal < 7 cm/s	48%	50%	40%	60%
e' lateral < 10 cm/s	56%	50%	43%	63%
E/e' septal ≥ 15	19%	95%	71%	63%
E/e' lateral ≥ 13	14%	94%	56%	62%
Average E/e' ≥ 14	13%	93%	56%	62%
LAV index ≥ 34 mL/m ²	46%	64%	47%	63%
TR velocity ≥ 2.8 m/s	34%	91%	77%	62%

Doporučení z r. 2016 byla znamenala pokrok v porovnání s doporučeními z r. 2009, avšak stále zůstávají suboptimální.

H2FPEF score

	Clinical Variable	Values	Points
H₂	H heavy	Body mass index > 30 kg/m ²	2
	H ypertensive	2 or more antihypertensive medicines	1
F	Atrial F ibrillation	Paroxysmal or Persistent	3
P	P ulmonary Hypertension	Doppler Echocardiographic estimated Pulmonary Artery Systolic Pressure > 35 mmHg	1
E	E lder	Age > 60 years	1
F	F illing Pressure	Doppler Echocardiographic E/e' > 9	1
H₂FPEF score			Sum (0-9)
Total Points			
Probability of HFpEF			

ESC HFA-PEFF score

HFpEF workup

	Functional	Morphological	Biomarker (SR)	Biomarker (AF)
Major	septal $e' < 7\text{cm/s}^*$ or lateral $e' < 10\text{cm/s}^*$ or Average $E/e' \geq 15$	LAVI $> 34\text{ ml/m}^2 +$ or LVMI $\geq 149/122\text{ g/m}^2\text{ (m/w)}$ and RWT $> 0.42 \#$	NT-proBNP $> 220\text{ pg/ml}$ or BNP $> 80\text{ pg/ml}$	NT-proBNP $> 660\text{ pg/ml}$ or BNP $> 240\text{ pg/ml}$
Minor	Average $E/e' 9 - 14$ or TR velocity $> 2.8\text{ m/s}$ or GLS $< 16\%$	LAVI $29-34\text{ ml/m}^2$ or LVMI $> 115/95\text{ g/m}^2\text{ (m/w)}$ or RWT > 0.42 or LV wall thickness $\geq 12\text{ mm}$	NT-proBNP $125-220\text{ pg/ml}$ or BNP $35-80\text{ pg/ml}$	NT-proBNP $365-660\text{ pg/ml}$ or BNP $105-240\text{ pg/ml}$
	Major Criteria: 2 points	≥ 5 points: HFpEF		
	Minor Criteria: 1 point	2–4 points: Diastolic Stress Test or Invasive Haemodynamic Measurements		

Echokardiografie v diagnostice HFpEF:

- základní role v dg. strukturálních a funkčních změn
- je součástí diagnostického algoritmu (klinika, markery, ...)
- zdaleka není uzavřenou kapitolou
- lze čekat další vývoj

...děkuji za pozornost